Adviesraad Sociaal Domein Nieuwegein

Het college van B&W
Postbus 1
3430 AA Nieuwegein

Contactpersoon V. Hogendoorn
Telefoon 14030
E-mail v.hogendoorn@nieuwegein.nl

Datum 4 juni 2020
Onderwerp signaleringsbrief coronatijd

Geacht college,

In onze vergadering van 28 mei jl. heeft de adviesraad sociaal domein gesproken over de aanpak van de coronacrisis en de mogelijke gevolgen daarvan. Daarbij hebben wij signalen verzameld die ons uit de Nieuwegeinse samenleving ter ore kwamen. Wij delen onze bevindingen graag met u.

Al eerder hebben we aangegeven dat we onder de indruk zijn van de manier waarop de gemeente, Geynwijs en veel lokale organisaties zich half maart hebben aangepast aan de lockdown-maatregelen. Er zijn snel en adequaat voorzieningen getroffen om de dienstverlening binnen de richtlijnen van het rijk te laten plaatsvinden, voor continuïteit te zorgen en een vangnet te bieden voor problemen die als gevolg van deze crisis ontstonden. We denken bij dat laatste met name aan de instelling van het expertiseteam jeugdzorg, waarin scholen, leerplicht en schoolmaatschappelijk werk samenwerken om problemen in gezinnen en bij kinderen/jeugdigen te signaleren en snel hulp te bieden. Goed is ook dat de gemeente het voortbestaan van cruciale bedrijven in het sociaal domein door middel van voorschotting garandeert.
Net als iedereen maken ook wij ons zorgen over problemen achter de voordeur en over zorgmijders. Wij hebben daarvan geen concrete signalen opgevangen, maar kunnen ons niet voorstellen dat wat elders gebeurt zich niet ook in Nieuwegein voordoet. Datzelfde geldt voor de geconstateerde toename van dak- en thuislozen. Wij horen ook dat statushouders het moeilijk hebben. Zij begrijpen vaak niet in wat voor situatie ze terecht zijn gekomen en missen een sociaal netwerk, al doen de medewerkers van Steunpunt Vluchtelingen hun uiterste best om contact te onderhouden en hulp te bieden.
Daartegenover staat dat we hebben kunnen constateren dat veel dagelijkse problemen in de buurt zijn opgevangen met heel veel mooie particuliere initiatieven. Dat alles neemt natuurlijk niet weg dat het voor veel mensen een heel vervelende tijd is. Dat geldt vooral voor inwoners die met ernstige ziekte en overlijden geconfronteerd zijn, ouderen, die noodgedwongen thuis blijven en geen of weinig

bezoek ontvangen en voor mensen die in verzorgings- of verpleeginstellingen verblijven en hun familieleden. Complimenten daarom ook voor de medewerkers van het Steunpunt Mantelzorg, de Algemene Hulpdienst en anderen die via de telefoon proberen steun te geven, de eenzaamheid een beetje te doorbreken en hulp te bieden bij praktische problemen zoals boodschappen doen.

We zijn nu twee maanden verder en we zijn blij te kunnen constateren dat veel hulp in het kader van de Wmo, de jeugdzorg en de Wlz gewoon is doorgegaan. Wij hebben geen signalen ontvangen van ernstige hiaten of problemen. Wel horen wij dat het telefonisch of via videobellen afhandelen van hulpvragen niet altijd adequaat verloopt. Over de telefoon kan niet altijd alle relevante informatie doorgespeeld of opgemerkt worden, wat je wel bij huisbezoek of een afspraak op kantoor hebt. We horen ook dat instanties heel verschillend omgaan met het al dan niet hebben van persoonlijk contact. Dat roept verwarring en soms irritatie op. Een belangrijke vraag is ook of inwoners hun hulpvraag niet – ten onrechte – hebben uitgesteld of huiverig zijn om hulp te vragen. Dat geldt niet alleen voor Geynwijs, maar ook voor andere hulp- en dienstverlenende instanties, zoals MOvactor, sociaal raadslieden, de Voedselbank, Leergeld, etc. Het is belangrijk dat deze organisaties daar alert op zijn. Inwoners die door het stilvallen van hun bedrijf financieel in de problemen komen kunnen gebruik maken van een aantal rijksregelingen, deels uitgevoerd door de WIL (TOZO regeling), waardoor de eerste pijn en de bestaanszekerheid niet in het gedrang komen. Desondanks zal voor veel eigenaren van bedrijven en werknemers de toekomst onzeker zijn. Dat geldt ook voor sport- en culturele instellingen. Het is goed dat de gemeente sportverenigingen tegemoet is gekomen in de huur van accommodatie, maar er zijn nog wel verenigingen die zich zorgen maken omtrent het voortbestaan. Alleen verenigingen die hun begroting gebaseerd hebben op barinkomsten kunnen bijvoorbeeld een beroep doen op bepaalde regelingen. Verenigingen die geen eigen bar hebben moeten het anders oplossen.

Gelukkig zien we op dit moment dat een aantal scherpe kantjes van de quarantainemaatregelen wordt opgeheven. Er mag weer bezoek komen, bepaalde activiteiten gaan weer van start en dienstverlenende instellingen openen hun kantoor. Ook de buurtpleinen gaan weer open. Wel is er op dit moment veel onduidelijkheid over de manier waarop dat gebeurt. Organisaties gaan heel verschillend om met de toepassing van de regels en de communicatie is soms verwarrend. Je moet er toch rekening mee houden dat inwoners die gebruik maken van zulke voorzieningen niet altijd even goed in staat zijn schriftelijke (online-) berichten te volgen. Bovendien zijn veel mensen nog angstig om 'weer de straat op te gaan'. Ook zijn er verschillen tussen de regelingen. Reinaerde bijvoorbeeld is heel terughoudend om de dagbesteding op te starten. Hopelijk wordt dat in de loop van de komende weken allemaal wat duidelijker. Ook horen we dat leerlingen- en doelgroepenvervoer nog niet in alle gevallen kan worden opgestart.

Wel horen we goede verhalen over de manier waarop de sportverenigingen en SportID zijn omgegaan met de verruiming van de maatregelen voor kinderen en jongeren.

De adviesraad is bezorgd over de gevolgen van de coronacrisis op langere termijn. Veel bedrijven zullen het economisch moeilijk gaan krijgen en er zal werkloosheid ontstaan met alle gevolgen voor de inkomenspositie van dien. Op dit moment worden die nog gecompenseerd, maar in de nabije toekomst zullen veel mensen naar ander werk moeten omzien. Dat vraagt om proactief beleid en wij nodigen u daarom uit u aan te sluiten bij het verzoek van de wethouders van de vier grote steden (Nrc 26 mei jl.) om, samen met WIL en het UWV, te bezien hoe structureel geïnvesteerd kan worden in bij- en omscholing.
Het is moeilijk in te schatten welke sociale en psychische gevolgen deze bestaansonzekerheid en het leven in een 1,5 meter-samenleving zullen hebben. Daarom is het in de eerste plaats belangrijk dat professionals (huisartsen, wijkverpleegkundigen, thuiszorg, sociaaljuridische dienstverleners, Geynwijs-medewerkers) alert zijn op problemen. Zij weten waarschijnlijk uit ervaring dat achter een hulpvraag vaak een andere vraag ligt en het is uitermate belangrijk dat daarop wordt doorgevraagd. Het is belangrijk niet af te wachten: neem contact op met mensen in je praktijk of case-load en vraag hoe het gaat; geef informatie en bied aan te helpen waar nodig. Aandacht moet er ook zijn voor vermijdingsgedrag. Wij adviseren het college om in de contacten met de organisaties in het sociaal domein dit te bevorderen en zo nodig te faciliteren.

Kort voor deze coronacrisis begon werd al duidelijk dat de uitgaven in het kader van de Wmo en de jeugdwet aanzienlijk hoger uitvallen dan begroot. De kans is groot dat het aantal hulpvragen nog verder zal stijgen. De adviesraad dringt er bij het college op aan niet in de reflex van een sluitende begroting te schieten. In uw brief van 15 mei jl. aan de gemeenteraad stelt u dat u anticyclisch wilt investeren om zo invulling te geven aan de behoeften in de Nieuwegeinse samenleving en een bijdrage te leveren aan het zo veel mogelijk op gang houden van de economische bedrijvigheid. Dat uitgangspunt steunen wij, maar wij willen daarbij nadrukkelijk aantekenen dat investeren om erger te voorkomen niet alleen betrekking heeft op het economische en infrastructurele terrein, maar ook op het sociale domein. Wij willen graag met u meedenken over de wijze waarop dat het beste kan gebeuren. Als voorzet daartoe verwijzen wij u graag naar de aanbevelingen die de Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis onder leiding van de Amsterdamse burgemeester Halsema twee weken geleden presenteerde. Een groot aantal daarvan kan naar onze mening ook in Nieuwegein worden toegepast.

Ten slotte: veel mensen denken dat deze crisis tot een mentale omslag in de bevolking zal leiden. Zij denken dat de gemeenschapszin die nu blijkt in de buurt en wijk, de bereidheid om anderen te helpen, niet tijdelijk zal zijn, maar blijvend zal leiden tot meer gemeenschapszin en solidariteit. Ontegenzeggelijk is het zo dat veel

mensen in deze periode naar hun buren omkijken en zich belangeloos inzetten. Ook zijn er veel burgerinitiatieven ontstaan. Ondanks dat wij heel blij zijn met deze initiatieven, hebben wij ook twijfels of deze mooie activiteiten tot het nieuwe normaal gaan behoren In elk geval willen wij ervoor waarschuwen daarin al te optimistisch te zijn en het beleid er niet al te veel op af te stemmen.

Met vriendelijke groet,
Namens de Adviesraad Sociaal Domein
dr. P.J.H. Selten
voorzitter

voor deze,

mw. V. Hogendoorn,
ambtelijk secretaris

i.a.a. de Gemeenteraad van Nieuwegein